Gh. Ivănescu: restituiri

Rudolf WINDISCH

La Freiburg im Breisgau, Germania, s-a regăsit, din întâmplare, o mapă cu studii ale regretatului prof. dr. Gheorghe Ivănescu (decedat în 1987), studii pe care, profesorul de la Iaşi / România, le-a lăsat moştenire cu ocazia ultimei sale vizite. Aceste studii fuseseră deja publicate în diverse reviste de specialitate, însă domnul prof. Ivanescu le-a corectat în amănunt şi le-a reorganizat sub titlul (german al) unui nou volum *Grundzüge einer anthropologischen Sprachwissenschaft* (*Bazele unei lingvistici antropologice*).

Este vorba de un total de 14 articole, cuprinzând aproximativ 250 de pagini. Dintre acestea, 5 articole sunt în limba germană, 8 în franceză, iar unul în italiană. Un articol se presupune a fi nou, dar acesta nu poate fi reconstituit, din lipsa datelor bibliografice. Majoritatea acestor articole au fost publicate şi în limba română. Profesorul Ivănescu planificase şi un studiu despre Alexandru Philippide (ar fi totuşi de verificat; există posibilitatea ca un rezumat al acestui studiu să fi fost publicat în volumul „Al. Philippide", apărut la Iaşi, în 1984). Din păcate însă, lipseşte prefaţa anunţată de domnul profesor. Din această cauză, ne putem întreba de ce a dorit domnul profesor Ivănescu să-şi publice studiile într-un volum cu titlu german: cred că, pe de o parte, s-a lăsat influenţat de binecunoscuta tradiţie germană a filologiei pragmatice a secolului al XIX-lea, reprezentată de Hermann Paul. Această tradiţie a fost cunoscută şi menţinută şi la Iaşi chiar de către marele învăţat Philippide. Dacă ne gândim la familiaritatea şi erudiţia profesorului Ivănescu, în special în romanistica din Germania, atunci regresul către limba germană apare ca un fapt normal. Tocmai acest punct l-a subliniat şi colegul şi prietenul nostru ieşean, profesorul Eugen Munteanu, în prelegerea sa de la cel de-al 6-lea colocviu al organizaţiei romaniştilor balcanici, la Berlin în anul 2005. Doar ca o observaţie, prelegerile acestui colocviu de la Berlin vor fi publicate curând în revista „Studia" a Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca.

Personal, îmi amintesc cu drag de contactul cu domnul Ivănescu, care, la începutul anilor 80, a susţinut la Freiburg mai multe prezentări la catedra fostului meu profesor, Dr. Hans-Martin Gauer. Astfel noi, romaniştii germani, ne putem aminti de experienţa plină de învăţătură a profesorului Ivănescu, care ne-a influenţat puternic în cercetare, poate chiar fără ca noi să ştim. Probabil a fost şi influenţa şi amintirea fostului coleg şi prieten, Eugeniu Coşeriu, care l-au determinat pe domnul Ivănescu să-şi conceapă 5 prelegeri în limba germană, în volumul planificat. Este posibil ca profesorul Ivănescu să fi ţinut cont de faptul că domnul Coşeriu şi-a publicat studiile nu doar în spaniolă, italiană sau română, ci şi în germană.

Poate îmi permiteţi expunerea scurtă a unui alt eveniment – în sine lipsit de importanţă – ai cărui protagonişti au fost cei doi mari romanişti, Coşeriu şi Ivănescu. Cu prilejul unei vizite a profesorului Ivănescu la Freiburg, acesta m-a rugat să-l însoţesc la Tübingen, unde dorea să-l întâlnească pe Coşeriu. Am plecat cu maşina din Freiburg, de pe malurile râului Dreisam, către orăşelul şvăbesc Tübingen, pe Neckar. Oraşul este cunoscut pentru faimoasa sa istorie: Hegel, Schelling, Fichte, Hoelderlin, acesta din

BDD-V2390 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:16 UTC)

urmă înhumat în „Vechiul cimitir", care astăzi aproape s-a „mişcat" spre oraş. În acest cimitir a fost înmormântat şi Coşeriu, în anul 2002. După un timp mult prea îndelungat, revederea dintre Ivănescu şi Coşeriu a fost foarte călduroasă. Intenţionam să-i las pe cei doi singuri, dar am fost constrâns de domnul Coşeriu să rămân, lucru pe care l-am îndeplinit, din respect faţă de fostul meu şef. De menţionat este faptul că atunci când Coşeriu dorea ceva, totul trebuia rezolvat pe loc. Astfel, am fost martorul unei conversaţii asupra prieteniei dintre cei doi, o discuţie despre anii trecuţi, despre realizări şi despre planuri nereuşite – pe scurt, am pătruns în sfera intimă, în care, în mod normal, nu aş fi fost inclus niciodată. În ce priveşte impresiile personale, acestea au reprezentat pentru mine, în mod aluziv, o învăţătură folositoare pentru următorii ani, slujindu-mi atât în munca de cercetare, cât şi în relaţiile colegiale sau de prietenie.

Revenind la articolele pentru „lingvistica antropologică", majoritatea, mai ales cele din limba română, ar trebui să fie binecunoscute. Cu trecerea timpului au devenit şi ele mai vechi, dar nu sunt lipsite de actualitate. Dacă cineva face totuşi o astfel de afirmaţie, ar trebui atunci să se întrebe dacă a citit „vechiul" în întregime. Tocmai din acest motiv sunt ferm convins că volumul planificat de domnul Ivănescu este un excelent compendiu al celor mai importante teze lingvistice ale marelui maestru. Cred că acest volum, a cărui editare o recomand călduros colegilor şi prietenilor de la Iaşi, nu este doar o necesitate, ci o obligaţie faţă de domnul profesor Ivănescu, obligaţie pe care ar trebui să o îndeplinim. În acest scop îmi ofer cu drag colaborarea.

Gheorghe Ivănescu: eine Rückbesinnung

In Freiburg im Breisgau wurde vor kurzem eine Mappe mit 16 Aufsätzen in rumänischer, französischer, italieniscvher und deutscher Sprache gefunden, die der 1987 verstorbene Jassyer Linguist und Romanist, Professor Dr. Ivănescu dort bei einem seiner letzten Besuche hinterlegt hatte. Diese Aufsätze, die bereits in verschiedenen Fachzeitschriften erschienen waren, hatte Professor Ivănescu mit zahlreichen Korrekturen und Ergänzungen zu einem Sammelband mit dem Titel „Grundzüge einer anthropologischen Sprachwissenschaft" neu zusammengestellt. Warum ein Titel in deutscher Sprache: darüber lässt sich nur spekulieren, da der Autor selbst hierzu im Vorwort keine Antwort gegeben hat. Man darf davon ausgehen, dass sich Prof. Ivănescu an seinen früheren, 1982 in Tübingen verstorbenen Studienkollegen Eugenio Coseriu erinnerte, der während seiner Tübinger Zeit zahlreiche Arbeiten auf Deutsch publiziert hatte. Bei einem der letzten Treffen der beiden großen Romanisten in Tübingen mag Coseriu, der als ehemaliger Student aus Iaşi in der weiten Welt, gerade auch im Tübingen, zu Erfolg gelangt war, für Ivănescu zum Vorbild geworden sein. Offensichtlich war es auch die Junggrammatische Schule aus Leipzig, die die beiden früheren Jassyer Studenten Coseriu und Ivănescu, über das große Vorbild Al. Philipide, dem Namensgeber der Universität Iaşi, beeinflusst haben dürfte. Diese junggrammatische Tradition mag hier hereingespielt haben, sicherlich auch eine gewisse Germanophilie von Professor Ivănescu. Ich möchte die von ihm zusammengestellten Beiträge Herrn Prof. Dr. Dan Mănuca überreichen und darf den rumänischen Kollegen in Iaşi den Vorschlag machen, zu Ehren von Professor Ivănescu hier eine Gedenkveranstaltung durchzuführen.

BDD-V2390 © 2006 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-19 07:51:16 UTC)